

Verslag overleg werkgroep internationale standaarden

26 Augustus 2026, van 13.00-14.30 uur, online

Aanwezig: Lucas van der Meer (OCW/Directie-I), Joeri van Es (Kennisset), Klaas van der Molen (SURF), Evelien Renders (SURF), Elliot Susan (SURF)

1. EduXs (SURF)

In her kader van de volgende EduXS-boardmeeting op 31/08/2026 zijn er enkele updates rondom EduXS. Momenteel bevindt het project zich in een fase zonder externe financiering. SURF houdt de activiteiten op basis van in-kind bijdragen voort, maar er moet spoedig een besluit worden genomen over de toekomstige voortzetting.

Met de inzet van kunstmatige intelligentie (AI) kan de ontwikkeling van EduXS aanzienlijk worden versneld. Hierdoor verschuift de rol van de experts van productie naar een review-functie, waardoor meer tijd vrijkomt voor kwaliteitsbewaking. Ook zijn er andere interface mogelijkheden denkbaar zoals een chatbot functie.

Uit ervaring blijkt dat de huidige opzet niet intuïtief is. Een mogelijke oplossing is het omvormen van de functionaliteit tot een chatbot, waarbij de front-end AI-modulen direct via Baserow en MCP kunnen worden gekoppeld. De eerste tests tonen een werkbaar proof-of-concept, maar er blijven fouten bestaan doordat de onderliggende modellen nog niet optimaal presteren en de responstijden nog te hoog zijn. Als inspiratiebronnen voor verdere ontwikkeling worden Lumo.ai en GPTNL genoemd.

Extern wordt EduXS al genoemd in diverse fora: onder Use Case 1 van Erasmus-networks.ec en in een referentie op FOREU4ALL. Daarnaast signaleert de internationale community dat er doorgedaan moet worden met het project.

Vanuit een Nederlands perspectief is de kwaliteit van de data cruciaal; betere data leidt tot nauwkeurigere zoek- en query-resultaten. Een mogelijke evolutie is de transitie van een hiërarchische database naar een knowledge graph, hoewel een SQL-gebaseerde aanpak eenvoudiger te integreren is met AI. De verbetering van datakwaliteit staat dan ook hoog op de agenda voor het uitbreiden van Baserow.

Er is momenteel geen indicatie van budget vanuit Studielink. Financiering blijft het belangrijkste obstakel. Omdat EduXS een kleinschalige pilot betreft, is het moeilijk om een apart budget aan te vragen. In de onderwijssector bestaan echter talloze subsidiemogelijkheden waaraan EduXS zou kunnen worden aangepast. De huidige financiering via een innovatieconvenant is een tijdelijke oplossing en een dienstverlening via SURF blijkt momenteel onhaalbaar.

Een idee is om meer mandaat op te halen bij groepen zoals de Architectuurraad (vergadering 13 oktober) en daarna aan de Standaardisatieraad (vergadering 1 december). Een dergelijke gezamenlijk onderbouwing vormt een sterk signaal voor zowel interne als externe stakeholders en kan bijdragen aan het verkrijgen van de benodigde mandaten en financiering.

Deze data (13/10/26 en 01/12/2026) bieden een duidelijke planning voor het afstemmen van EduXS-strategieën met beide raad-organen. Voor het verkrijgen van externe of interne budgetten zou een officieel mandaat van de Architectuurraad, de Standaardisatieraad (en daarbij ook Bureau Edustandaard) het draagvlak vergroten. Door middel van gerichte presentaties voor deze organen kan EduXS worden voorzien van een formele endorsement, waarmee de basis wordt gelegd voor een gefinancierde voortzetting van EduXS.

Andere ideeën zijn het benutten van de internationale ontwikkeling via EduCore en een aanpak vanuit een EDIC-perspectief. De Gates Foundation heeft in de Verenigde Staten het EduCore-initiatief gelanceerd, wat een mapping-exercise is waarmee alle relevante onderwijsstandaarden systematisch worden gekoppeld. SURF fungeert hierbij als adviserend partner, waardoor de expertise en netwerken van de Nederlandse infrastructuur kunnen worden geïntegreerd in dit wereldwijde standaardisatieproject (zie <https://ed-core.org>). Tegelijkertijd kan EduXS worden benaderd vanuit een EDIC-framework, bijvoorbeeld als toolset om standaarden overzichtelijk te documenteren, beheren en delen.

Actie: Joeri, Klaas en Evelien organiseren een gezamenlijke sessie om EduXS verder te bespreken met input vanuit Kennisnet.

2. EDIC-ontwikkeling (OCW)

Op 20 augustus heeft de Europese Commissie gereageerd op de conceptstatuten van de EDU-EDIC. Het ging voornamelijk om technische/juridische wijzigingen, verder is het klaar voor de formele inschrijving.

De inhoudelijke werkstromen blijven hetzelfde. Prioritaire thema's: 1) digitale basisinfrastructuur, 2) data; 3) AI; 4) EdTech. Langs deze lijnen zal in de eerste fase gewerkt worden aan het ontwikkelen van o.a. gezamenlijke inkoopvoorwaarden, gedeelde standaarden voor bijv. gegevensuitwisseling, gedeelde platforms voor onderwijsmiddelen, en pilots voor Europese alternatieven. De focus ligt eerst op funderend onderwijs/scholen, maar zal naar mate de projecten vorderen uitgebreid worden naar het vervolgonderwijs.

Uiterlijk 31 augustus moet de formele inschrijving ingediend worden. Nederland zal dit als hostland voor zijn rekening nemen.

Naar verwachting wordt de EDU-EDIC op 18 november middels Commissiebesluit opgericht. De EU-Raad voor onderwijs (OJCS-Raad) vindt plaats op 19-20 november. Er wordt gekeken naar een lanceringsmoment met aanwezige ministers in Brussel tegen die tijd.

Vanmiddag wordt er gesproken met betrokken veldpartijen/programma's (SURF, Kennisnet, SIVON, NOLAI) over de inzet voor de komende tijd. Drie belangrijkste punten:

- Uitwerken van de implementatiestrategie (inhoudelijke prioriteiten en acties)
- Voorbereiden op inschrijving Digital Europe call over digitale autonomie in het onderwijs
- Aanstellen van directeur van EDU-EDIC

Daarnaast zal het ministerie van OCW een programmamanager gaan aanstellen die de Nederlandse inbreng zal gaan coördineren.

3. Rolling Plan Update

Er is al input ontvangen en deze moet uiterlijk eind deze week worden doorgestuurd.

Actie: Aanvullende reacties van andere collega's naar Frank sturen. Eind Augustus worden deze doorgestuurd naar Annemieke van Bureau Forum Standaardisatie

4. Conceptvisie Identiteit (aparte sessie 14:00 – 14:30)

Wat volgde was een speciale sessie van de Werkgroep Toegang van Edustandaard, gegeven door Lucas van der Meer (OCW). In die sessie werd een conceptvisie op identiteit in het Nederlandse onderwijs gepresenteerd, die de werkgroep recent had opgesteld. Er werd gevraagd om onze input, met name over de relatie tussen deze visie en internationale ontwikkelingen. Hieronder staat de feedback die tijdens de sessie is verzameld.

Aanwezig: Kennisnet: Joeri van Es, Bart Kruiswijk; SURF: Klaas van der Molen, Evelien Renders, Arnout Terpstra, Michiel Schok, en Moniek Lijster

European Student Identifier (ESI)

- De ESI (Erasmust Student Identifier) wordt eigenlijk alleen voor het Erasmus-programma gebruikt

- Vraag: past EDI de binnen de bestaande bouwsteen-functionaliiteit?
- Plaatsing: hoort bij het rijtje van ECK-ID's (context-specifieke identiteit) en is gebaseerd op zowel landelijke als instelling-identiteit.
- Toekomstige ontwikkeling: een nieuw Erasmus-programma (zomer 2028) en aanbevelingen van IBM (input verwacht in 2027) zullen de ESI verder uitbreiden.

Federatieve infrastructuur & internationale interoperabiliteit

- In Nederland bestaat een centrale Hub waar diensten op draaien; in veel andere landen wordt een *mesh-federatie* (vergelijkbaar met een uitgebreid telefoonboek) gebruikt, met andere structuren en verwachtingen.
- Enkel Studielink accepteert de huidige opzet.
- Voor landen met een mesh-structuur is de huidige vertrouwensstelsel (bijvoorbeeld de "gele balk") mogelijk niet direct toepasbaar.
- EduGain regelt vertrouwen in de onderliggende technologie én in de uitgewisselde gegevens.

Vertrouwen

- Vertrouwen tussen systemen is cruciaal; naast technisch vertrouwen moet ook vertrouwen in de uitgewisselde data gewaarborgd worden.
- Zolang er geen Europese/wereldwijde identiteit bestaat, moet op horizontale interoperabiliteit worden gestuurd.

Tweede-laag identiteitsnummers

- Nederlandse wetgeving verbiedt het verwerken van BSN-nummers door HO-instellingen; in andere landen is het juist verplicht.
- Aanbeveling: werken met een *foundational identity* (nieuw, onafhankelijk identiteitsnummer) om juridische problemen te vermijden.
- Een self-sovereign identity (SSI) is per definitie geen foundational identity.

Use-case-analyse

- Het is essentieel om de onderliggende use-cases duidelijk te definiëren, zodat de gekozen oplossing (bijv. een diagram/architectuur) beter aansluit bij het specifieke probleem.
- Het gepresenteerde model past niet goed op University alliances. Lucas kan daarover doorspreken met Michiel Schok.

Vervolgstappen

- De Werkgroep Toegang is voornemens het visiestuk aan de Edustandaard Architectuurraad aan te bieden, en daarna gesprekken te voeren hoe een eventueel nieuwe voorziening op basis van de visie eruit zou kunnen zien.